

Okul Öncesi Eğitim Programlarının Erken Okuryazarlık Becerileri Açısından Karşılaştırılması

Murat TEMUR
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
murattemur@nevsehir.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8548-6342

Gökhan DAYAN
Vehbi Koç İlkokulu
gokhandayan@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0003-4883-0639

Derleme Makale	DOI: 10.31592/aeusbed.1657668
Geliş Tarihi: 14.03.2025	Kabul Tarihi: 24.07.2025

Atıf Bilgisi

Temur, M. ve Dayan, G. (2025). Okul öncesi eğitim programlarının erken okuryazarlık becerileri açısından karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 510-526.

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı (OÖEP) ve 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı'nın (TYMMOÖEP) erken okuryazarlık becerileri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Bu kapsamda araştırmada doğrudan programlara ilişkin dokümanlar incelendiği için nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynakları 2013 OÖEP ve 2024 TYMMOÖEP'dir. Araştırmada veri toplama sürecinde veri kaybını engellemek, verileri sistemli ve düzenli bir şekilde toplamak amacıyla bir veri analiz formu hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan verilerin analizinde ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre erken okuryazarlık becerisine 2024 TYMMOÖEP'nde daha fazla ve kapsamlı bir şekilde yer verildiği görülmüştür. Ayrıca erken okuryazarlık 2024 programında bir öğrenme merkezi olarak önerilmiştir. Bunun yanında Türkçe alan becerisi dinleme/izleme, konuşma, okuma ve erken okuryazarlık şeklinde dört alt başlığa ayrılmış ve erken okuryazarlık doğrudan bir başlık olarak yer almıştır. 2024 programında erken okuryazarlığın kapsamlı bir şekilde ele alınmasının ilerleyen yıllarda öğrencilerin okuma ve yazmaya hazırlanışlarına ciddi katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken okuryazarlık becerileri, eğitim programı, okul öncesi eğitimi, ilkokula hazırlanışlık.

A Comparison of Preschool Curricula in terms of Early Literacy Skills

ABSTRACT

This study aims to comparatively examine the 2013 Preschool Curriculum (PSC) and the 2024 Century of Türkiye Education Model Preschool Curriculum (CTEMPSC) in terms of early literacy skills. Accordingly, since documents directly related to the curricula were examined in the study, document analysis, one of the qualitative research methods, was used. The data sources of the study are the 2013 PSC and the 2024 CTEMPSC. During the data collection process, a data analysis form was prepared in order to prevent data loss and to collect the data systematically and regularly. The descriptive analysis technique was used to analyse the data obtained as a result of the study. Based on the research results, it was observed that early literacy skills are included more frequently and more comprehensively in the 2024 CTEMPSC. Moreover, early literacy is proposed as a learning center in the 2024 curriculum. Furthermore, Turkish domain-specific skills are divided into four subheadings as listening/watching, speaking, reading and early literacy, and early literacy is also included as a direct heading. It is thought that this comprehensive approach to early literacy in the 2024 curriculum will make a significant contribution to students' readiness for reading and writing in later years.

Keywords: Early literacy skills, curriculum, preschool education, readiness for primary school.

Giriş

Erken çocukluk dönemi, bireyin yaşamının temelini oluşturur (Zembat, Tunçeli ve Akşim Yavuz, 2021). Beynin en hızlı geliştiği ve sinaptik bağlantıların en yoğun şekilde olduğu bu dönem, çocuğun bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal becerileri için sağlam bir temel sağlar (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013). Aynı zamanda, erken çocukluk dönemi düşünme becerilerinin geliştiği, hayal gücünün zenginleştiği, sözcük dağarcığının genişlediği, ifade yeteneğinin güçlendiği ve ana dil

yapılarının edinildiği kritik bir süreçtir (Dereobalı ve Özcan, 2018). Bu dönemde çocuklar, yaşamlarının diğer evrelerine kıyasla çok daha hızlı büyür ve gelişirler (Tunçeli ve Zembat, 2017). Bilişsel, sosyal, bedensel, duygusal ve dil gelişiminin temellerinin atıldığı bu süreçte, çocukların geleceğini şekillendiren önemli beceriler kazanılır. Bu kazanımlardan biri de erken akademik becerilerdir (Arıcı ve Tüfekci Akcan, 2019; Uyanık ve Kandır, 2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler, okuma, yazma ve matematik becerilerini içerir. Bu beceriler, çocuğun okula hazırlığını destekleyen temel unsurlar arasında yer alır (Kara Ertürk, 2019; Snow, 2017; Uyanık ve Kandır, 2010). Çocuklar bu erken akademik becerileri öğrenemezlerse, ilerleyen dönemlerde akademik kariyerlerinde geri kalma riski ile karşılaşabilirler (Slominski, 2004). Bu becerilerden özellikle okuryazarlık alanındaki gelişim, çocuğun edindiği deneyimlere ve çevresinin bu süreci nasıl yönlendirdiğine bağlıdır (Rabiner, Godwin ve Dodge, 2016). Erken çocukluk döneminde edinilen erken okuryazarlık becerileri, okuma ve yazma becerisinin gelişimi için önemli bir temel oluşturur (Wang, 2017).

Erken okuryazarlık gelişimini destekleyen bir öğrenme öğretme süreci tüm çocuklar için büyük önem taşımaktadır (National Research Council, 1998). Üstelik bu eğitimin eğitim programları aracılığıyla, planlı ve sistematik bir şekilde yürütülmesi gerektiği düşünülmektedir. Böylece tüm öğrencilerin okuma ve yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleri artırılabilir. Bu nedenle erken okuryazarlık becerilerinin okul öncesi eğitim programlarında kapsamlı bir şekilde ele alınması gerekmektedir.

Erken Okuryazarlık Becerileri

Alan yazında, okul öncesi dönemdeki okuryazarlık gelişimini tanımlamak için çeşitli terimler kullanılmaktadır. “Gelişen okuryazarlık”, “erken okuryazarlık”, “başlangıç düzeyinde okuma ve yazma” bu terimlerden bazılarıdır (Roskos, Christie ve Richgels, 2003). Bu çalışmada ise yaygın kullanımı nedeniyle “erken okuryazarlık” kavramı kullanılmıştır. Erken okuryazarlığın, okuryazarlık kazanım sürecinin bir parçası olarak, çocukların eğitim sürecine katılmasıyla birdenbire ortaya çıkan bir süreç olmaktan ziyade, küçük yaşlarda temelleri atılan ve gelişimsel bir süreklilik içinde ilerleyen bir olgu olduğu söylenebilir (Whitehurst ve Lonigan, 1998). Okul öncesi dönemde, erken okuma yazma becerilerinin geliştirilmesiyle çocukların okuma ve yazma konusunda farkındalık kazanması ve bu sürece hazır hale gelmesi amaçlanmaktadır (Akcanca ve Sömen, 2020).

Erken çocukluk dönemi, fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişimin en kritik ve hızlı ilerlediği evrelerden biridir (Israel, 2008; Wang, 2017). Erken çocukluk dönemi, erken okuryazarlık gelişimi açısından da kritik bir süreçtir (Israel, 2008). Çünkü çocukların ileride öğrenecekleri ve hayatlarını her anlamda etkileyecek olan okuma ve yazma becerileri çocukların erken yaşlardan itibaren edindikleri deneyimler doğrultusunda gelişmeye başlar. Okul öncesi dönemde ise okuma yazmaya hazırlık çalışmalarıyla bu süreç desteklenir (Akcanca ve Sömen, 2020). Çocukların geliştirmesi gereken erken okuryazarlık becerileri, etkileşim içinde öğrenmeleri gereken birden fazla alana yayılmaktadır (Gökkuş ve Akyol, 2020; Neuman, 2014). Alanyazında farklı sınıflandırmalar bulunsa da en yaygın sınıflama; yazı farkındalığı, sözcük bilgisi, sesbilgisel farkındalık, harf bilgisi ve dinlediğini anlama becerilerini içermektedir (Dickinson ve McCabe, 2001; Elliot ve Olliff, 2008; Strickland ve Shanahan, 2004; Whitehurst ve Lonigan, 1998). Bu kapsamda aşağıda erken okuryazarlık becerileri ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Sesbilgisel Farkındalık

Sesbilgisel farkındalık, dilin ses birimlerini içeren çeşitli farkındalık düzeylerinden biri olup, fonemleri, heceleri ve diğer fonolojik öğeleri tanıma (Altamimi, 2024) ve bunları bilinçli olarak değiştirebilme becerisini ifade eder (Tunmer ve Rohl, 1991). Sesbilgisel farkındalık becerileri okuma üzerinde önemli etkisi olan sözel bir dil becerisidir (Gökkuş ve Akyol, 2020). Çocukların okuma becerilerini geliştirme konusunda avantaj sağlamaları için erken yaşlarda birçok sesbilgisel farkındalık becerisini kazanmaları gerekmektedir (Israel, 2008). Ayrıca sesbilgisel farkındalık becerileri çocukların ilerleyen yıllarda daha kolay ses-harf ilişkisi kurmalarını, ses ve yazı arasındaki bağlantıyı fark etmelerini sağlar (Al Otabia, Kosanovich ve Torgesen, 2014). Sesbilgisel farkındalık becerileri;

sözcük farkındalığı, hece farkındalığı, uyak farkındalığı ve sesbirim farkındalığı şeklinde alt türlere ayrılır (Phillips, Clancy-Menchetti ve Lonigan, 2008).

Yazı Farkındalığı

Yazı farkındalığı, çocukların erken dönemde yazıya ilişkin edindikleri bilgileri kapsayan geniş bir kavramdır. Harfler, kelimeler, noktalama işaretleri, logolar, uyarılar ve tabelalar gibi semboller tanıma yeteneğidir. Ayrıca çevredeki yazılı materyallerin varlığını ve kullanımını fark edebilmektir (Akoğlu ve Kızılöz, 2019; Bayraktar, 2018; Karoğlu, 2024; Machado, 2010; McGinty, Sofka, Sutton ve Justice, 2006; Vukelich, Christie ve Enz, 2014). Yazı farkındalığı, kitap kavramları olan yazar, grafik, başlık, ön ve arka kapak ile yazı kuralları olan metnin yönünü takip etme, büyük harf kullanımı ve noktalama işaretleri gibi unsurları içerir (Vukelich vd., 2014). Ayrıca, kelime kavramına dair farkındalık geliştirme, kelimelerin bir araya gelerek cümleleri oluşturduğunu anlama ve kelimeleri harf sayılarına göre uzun veya kısa olarak ayırt edebilme becerileri de yazı farkındalığının önemli bileşenleridir (Akoğlu ve Kızılöz, 2019). Bunun yanı sıra büyük-küçük harfleri ayırt etme, kelimeler arasında adını tanıma, kelimenin ilk harfini tanıyabilme ve iki kelime arasındaki boşluğu ayırt edebilme çocuğun yazıyla kurduğu ilişkinin güçlendiğini gösteren diğer önemli işaretlerdir (McGinty vd., 2006; Papadopoulos ve Bourogianni, 2024).

Harf Bilgisi

Harf bilgisi, ilerleyen dönemdeki okuryazarlık başarısının en güçlü ve kalıcı göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir (Jones, Clark ve Reutzel, 2012). Harf bilgisi, kelimelerdeki harflerin belirli sesleri temsil ettiği düşüncesine dayanır (Stahl, Duffy-Hester ve Stahl, 1998). Harf bilgisi, konuşma dilinin ayrı kelimelerden oluştuğunu ve bu kelimelerin de heceler ve harflerden oluştuğunu fark etme yetisidir (Machado, 2010). Harf bilgisine sahip olmak, diğer bir ifadeyle harflerin adlarını, seslerini ve sembollerini tanımak, okuma ve yazma öğrenmenin temel unsurlarından biridir (Jones vd., 2012).

Sözcük Bilgisi

Sözcük bilgisi, bireyin dinlerken, okurken, konuşurken veya yazarken anlamını kavrayabildiği tüm sözcükleri içerir. Bu edinim, çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimiyle paralel ilerler (Parpuç ve Dinç, 2021). Sözcük öğrenme erken çocukluk döneminde üzerinde durulması gereken temel konular arasında yer alır (Snow, 2017). Nitekim, sözcük dağarcığının büyüklüğü ve gelişim hızı, erken okuryazarlık becerilerinin temelini oluşturur (Roskos, Ergul, Bryan, Burstein, Christie ve Han, 2008). Bu unsurlar, çocuğun okulda okuma ve yazmayı öğrenme sürecini ve okuduğunu anlama becerilerini desteklemektedir (Grøver, 2017; Roskos vd., 2008; Suggate, Schaughency, McAnally ve Reese, 2018). Erken yaşlarda çocuklar, sözcük anlamlarını doğrudan tanımlamalar yerine bağlamdan çıkarımlar yaparak öğrenme eğilimindedir (Alatlı, 2021). Erken çocukluk döneminde, benzer sözcükleri kullanarak nesneleri tanımlamak veya aynı seslerden yararlanarak yeni sözcükler türetmek, sözcük bilgisinin gelişimine katkı sağlar (Israel, 2008).

Dinlediğini Anlama

Dinlediğini anlama, bir başkasının okuduğu metinden anlam çıkarma veya anlamı yapılandırma sürecidir (Karaman ve Güngör Aytar, 2016). Çocukların mevcut dil becerileriyle yakından ilişkili olan dinlediğini anlama becerisi sözel dilin anlamsal ve sözdizimsel yapısının kazanılmasını gerektirir (Kargın, Ergül, Büyüköztürk ve Güldenoğlu, 2015). Küçük çocukların dinlediğini anlama becerileri, başkalarıyla etkileşim kurarak ve dil yapılarını keşfetmelerine olanak tanıyan kitapları inceleyerek gelişir (Türkan, 2024). Okumanın önkoşul becerilerinden biri dinlediğini anlama becerisidir (Kargın vd., 2015). Bu beceri, özellikle okuduğunu anlama ve yazılı ifade becerini etkileyen temel bir yetkinliktir (Alatlı, 2021).

Erken Okuryazarlık Becerilerinin Önemi

Erken okuryazarlık, çocukların okuma yazma sürecine başlamadan önce kazandıkları temel beceri ve yetkinlikleri kapsar. Bu beceriler, okuma ve yazmada başarılı olmanın temel taşlarını oluşturur (Kısaoğlu ve Çetin, 2023; Kilag, Macapobre, Balicoco, Alfär, Peras ve Tapayan, 2023). Türkiye’de ilkokuma yazma öğretiminin ilkökul birinci sınıfta başladığı dikkate alındığında, çocukların okul öncesi yıllarda okuma sürecine altyapı oluşturacak temel becerileri geliştirmesi ve ilkokula erken okuryazarlık becerileriyle başlaması büyük önem taşımaktadır (Kargın, Güldenoğlu ve Ergül, 2017). Nitelikli okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, hem okuma yazmaya karşı olumlu bir bakış açısının geliştirilmesinde hem de kalıcı okuma alışkanlıklarının edinilmesinde önemli bir rol oynar (Özen Altınkaynak, 2019).

Araştırmalar, okuma yazma öğrenme sürecine başlamadan önce edinilen güçlü dil yeterliliğinin, akademik başarının daha hızlı gelişimiyle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Akçay, 2016; Geva, 2006; Halle, Hair, Wandner, McNamara ve Chien, 2012; Kargın vd., 2015; Sparks, Patton ve Mordoch, 2014; Temel, Efe ve Altan, 2024). Pek çok araştırma ilkökul dönemindeki okuryazarlık başarısının okul öncesi dönemde kazanılan, sesbilgisel farkındalık (Gökkuş ve Akyol, 2020; Kirby, Parrila ve Pfeiffer, 2003; Lundberg, Larsman ve Strid, 2012; Turan ve Akoğlu, 2011), yazı farkındalığı (Ekici, İmir ve Temel, 2020; Kelman, 2007; Yangın, 2007; Yangın, 2009), harf bilgisi (Karakelle, 2004; Sigmundsson, Haga, Ofteland ve Solstad, 2020), sözcük bilgisi (Stanley, Petscher ve Catts, 2017; Suggate vd., 2018) ve dinlediğini anlama (Kargın vd., 2017) ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Okul öncesi eğitim programları ile ilgili alan yazında yer alan çalışmalar incelendiğinde, Direk ve Batmaz (2024) tarafından yapılan bir çalışmada 2013 ve 2024 OÖEP’lerinin başlık ve açıklamalar doğrultusunda genel anlamda karşılaştırıldığı görülmektedir. Yine yapılan farklı çalışmalarda 2024 TYMM OÖEP ile 2013 OÖEP amaç, felsefe, öğrenme süreci, yapı, değerlendirme gibi konularda karşılaştırılmıştır (Bekiroğlu ve Ütkür Güllühan, 2024; Taş, Şentürk ve Şiraz, 2024). 2013 OÖEP ile 2024 OÖEP’lerinin da benzer şekilde kazanım, temel özellikler, gelişim alanları, öğrenme öğretme süreci, içerik, ölçme ve değerlendirme gibi konularda karşılaştırıldığı çalışmalar bulunmaktadır (Ertek Eroğlu ve Eker, 2024; Serdaroğlu ve Bekir, 2024). Bu çalışmalarda programlar unsurları bakımından genel anlamda karşılaştırılmıştır. Bunların yanında programların belirli bir alana dönük incelendiği çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin Bostan ve Yılmaz Bolat (2024) 2024 TYMM Okul Öncesi Eğitim Programını Türkçe alan becerileri kapsamında incelemiş ve dinleme/izleme, konuşma, okuma ve erken okuryazarlık becerilerine odaklanmıştır. Yıldırım, Karadeniz ve Çiftçi (2024) ise 2013 ve 2024 yılı Okul Öncesi Eğitim Programlarının fiziksel gelişim ve sağlık alanındaki kazanım ve göstergelerini karşılaştırmıştır. Benzer şekilde Yüksel, Çiftçi ve Çiftçi de (2024) 2013 ve 2024 yılı Okul Öncesi Eğitim Programlarını sosyal duygusal gelişim ve sağlık alanındaki kazanım ve göstergeler açısından incelemiş ve karşılaştırmıştır. Ancak literatürde okul öncesi eğitim programlarının erken okuryazarlık becerileri açısından karşılaştırıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda araştırmamızın amacı 2013 OÖEP ile 2024 TYMMOÖEP’ni erken okuryazarlık becerileri açısından karşılaştırmalı olarak incelemektir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma materyalleri, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın amacı, 2013 OÖEP ve 2024 TYMMOÖEP’nin erken okuryazarlık becerileri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Bu kapsamda araştırmada doğrudan programlara ilişkin dokümanlar incelendiği için nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Nitel araştırmada, deneyim, algı ve etkileşim kurma önemlidir. Genel anlamda üç veri toplama türü bulunmaktadır. Bunlar gözlem, görüşme ve dokümanlardır. Doküman incelemesi, yazılı materyaller,

programlar, yazışmalar, resmi yayın veya raporlar, günlük, mektup, fotoğraf vb. belge veya görsellerin incelenmesi ve bunlardan elde edilen verilerin kaydedilmesidir (Creswell, 2009; Patton, 2002). Doküman incelemesi gözlem ve görüşmenin doğrudan kullanılmadığı durumlarda bağımsız bir araştırma yöntemi olarak kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu doğrultuda araştırmanın verileri doküman incelemesi tekniği kullanılarak toplanmıştır.

Araştırma Materyalleri

Araştırmanın veri kaynakları, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ve 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı'dır. Programlara Milli Eğitim Bakanlığı'nın sayfasından erişilmiş ve orijinallikleri kontrol edilmiştir.

Verinin Toplanması ve Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin toplanması için bir analiz formu oluşturulmuştur. Analiz formunda erken okuryazarlık becerisi ve alt becerileri için birer satır oluşturulmuştur. Daha sonra programlar incelenmiş ve her bir beceri ile ilgili çıktı/kazanım/ifade vb. ilgili satıra işlenmiştir. Örneğin sesbilgisel farkındalık becerisi ile ilgili bir kazanımla karşılaşıldığında o kazanım sesbilgisel farkındalık başlığının bulunduğu satıra işlenmiştir. Bu süreçte iki araştırmacı da programları ayrı ayrı incelemiş ve elde ettikleri bulguları analiz formuna aktarmışlardır. Daha sonra formlar karşılaştırılmış ve farklı olan kısımlar tekrar program üzerinden incelenerek görüş birliğine varılmıştır.

Araştırma sonucunda ulaşılan veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz tekniğinde araştırma sonucunda ulaşılan veriler daha önce belirlenmiş olan temalara göre düzenlenir ve yorumlanır. Amaç bulguları düzenlemek, doğrudan alıntılarla desteklemek ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu doğrultuda araştırmamızda bulgular, erken okuryazarlık becerileri doğrultusunda daha önce oluşturulan başlıklara göre düzenlenmiştir. Bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiş ve yorumlanarak okuyucuya sunulmuştur.

Araştırma Etiği

Çalışma doküman incelemesi türünde olduğu için etik kurul izni alınacak çalışmalar içerisinde yer almamaktadır. Bu yüzden Etik Kurul İzni sunulmamıştır.

Bulgular

Bu bölümde 2013 OÖEP ve 2024 TYMMOÖEP'nin erken okuryazarlık bağlamında incelenmesi sonucunda ulaşılan bulgular yer almaktadır. Alan yazında erken okuryazarlık becerileri genel anlamda sesbilgisel farkındalık, harf bilgisi, sözcük bilgisi, yazı farkındalığı ve dinlediğini anlama şeklinde sıralanmaktadır (Dickinson ve McCabe, 2001; Elliot ve Olliff, 2008; Strickland ve Shanahan, 2004; Whitehurst ve Lonigan, 1998). Bu doğrultuda araştırmamızda erken okuryazarlığın beş alt becerisi dikkate alınarak programlar incelenmiş ve ulaşılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır. Aşağıda öncelikle programların kazanım/çıktı açısından karşılaştırılması sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir. Daha sonra ise erken okuryazarlık becerilerine değinilen diğer kısımlardan elde edilen bulgular sunulmuştur.

Sesbilgisel Farkındalık Becerisine İlişkin Bulgular

2013 OÖEP ve 2024 TYMMOÖEP, sesbilgisel farkındalık becerisi açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo1'de verilmiştir.

Tablo 1

Sesbilgisel Farkındalık Becerisine İlişkin Bulgular

2013 OÖEP	2024 TYMMOÖEP
-----------	---------------

Kazanım 1. Sesleri ayırt eder.	TAEOB.3. Ses bilgisel farkındalık becerileri gösterebilme (öğrenme çıktısı)
Kazanım 9. Ses bilgisi farkındalığı gösterir.	Sözcüklerin hece/hecelerden oluştuğunu fark eder. Bazı sözcüklerin uyaklı olduğunu fark eder. Sözcüklerin ilk/son seslerini fark eder. Sözcüklerin ilk/son seslerinden yeni sözcükler üretir. (alt öğrenme çıktıları)

Tablo 1 incelendiğinde, kazanım/çıktı sayısının 2024 TYMMOÖEP’nde daha fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca 2024 programında sesbilgisel farkındalık alt aşamaları ile birlikte daha kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. 2024 programında öğrenme çıktısı/alt öğrenme çıktısı ifadesi kullanılmış, 2013 OÖEP’nde ise kazanım ifadesi kullanılmıştır.

Yazı Farkındalığı Becerisine İlişkin Bulgular

2013 OÖEP ve 2024 TYMMOÖEP, yazı farkındalığı becerisi açısından incelenmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Yazı Farkındalığı Becerisine İlişkin Bulgular

2013 OÖEP	2024 TYMMOÖEP
Kazanım 11. Okuma farkındalığı gösterir.	TAEOB.1. Yazı farkındalığına ilişkin becerileri gösterebilme
Kazanım 12. Yazı farkındalığı gösterir.	Görsel semboller arasından yazıyı gösterir. Yazı yönünü gösterir. İletişimde yazıya neden ihtiyaç duyulduğunu açıklar. Temel noktalama işaretlerini fark eder. TAEOB.2. Cümlelerin sözcüklerden oluştuğunu söyleyebilme Cümlelerin sözcüklerden oluştuğunu fark eder. Cümlede sözcükler arasında boşluk olduğunu fark eder. TAEOB.4. Sözcüklerin harflerden oluştuğunu fark edebilme Sözcüklerin harflerden oluştuğunu fark eder. Sözcükte yer alan büyük ve küçük harfleri gösterir. TAEOB.5. Okuma öncesi becerileri kazanabilme Kitabın temel unsurlarını bilir. Uygun okuma şeklini bilir.

Tablo 2 incelendiğinde 2024 TYMMOÖEP’nde yazı farkındalığı becerisi ile ilgili daha fazla sayıda çıktı yer almaktadır. Ayrıca yazı farkındalığı becerisinin birçok farklı bileşeninin vurgulandığı görülmektedir.

Harf Bilgisi Becerisine İlişkin Bulgular

Harf bilgisi becerisi ile ilgili 2013 OÖEP’nde herhangi bir ifadeye rastlanmamıştır. Ancak 2024 TYMMOÖEP’nde Öğrenme Merkezleri altında yer alan Erken Okuryazarlık Merkezi’nde “Merkezin amacı çocukların dil becerileri, yazı farkındalığı, sözcük farkındalığı, *harf farkındalığı* ve ses bilgisel farkındalık becerileri gibi erken okuryazarlık becerilerini desteklemektir.” (MEB, 2024, s.126) ve “...*harf bilgisini* desteklemek için alfabe harf çıkartmaları..” (MEB, 2024, s.126) ifadeleri yer almaktadır. Bu durumda 2024 programında harf bilgisine yönelik ifadelerin yer aldığı ve öğrenme merkezi altında bu becerinin desteklenmesine yönelik önerilerde bulunulduğu görülmektedir.

Sözcük Bilgisine İlişkin Bulgular

2013 OÖEP ve 2024 TYMMOÖEP, sözcük bilgisi açısından incelenmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Sözcük Bilgisine İlişkin Bulgular

2013 OÖEP	2024 TYMMOÖEP
Kazanım 6. Sözcük dağarcığını geliştirir.	TAKB.3. Konuşma sürecindeki kuralları uygulayabilme Konuşurken Türkçeyi doğru kullanır. MSB.2. Çocuk şarkılarındaki/çocuk şarkısı formlarındaki özellikleri fark ederek söyleyebilme Çocuk şarkılarının/çocuk şarkısı formlarının sözlerini doğru telaffuzla söyler.

Tablo 3 incelendiğinde iki programda da sözcük bilgisine ilişkin kazanımlara/çıktılara yer verildiği görülmektedir. Bu kısımda da yukarıdaki başlıklara benzer şekilde çıktı sayısının 2024 programında daha fazla sayıda olduğu söylenebilir.

Dinlediğini Anlama Becerisine İlişkin Bulgular

2013 OÖEP ve 2024 TYMMOÖEP, dinlediğini anlama becerisi açısından incelenmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Dinlediğini Anlama Becerisine İlişkin Bulgular

2013 OÖEP	2024 TYMMOÖEP
Kazanım 7. Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar.	Dinleme/izleme Türkçe Alan becerisinin bir alt başlığı olarak ele alınmıştır. Bu becerinin içerisinde 4 öğrenme çıktısı (ve 15 alt öğrenme çıktısı) bulunmaktadır.
Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.	TADB.1. Dinleyecekleri/izleyecekleri şiir, hikâye, tekerleme, video, tiyatro, animasyon gibi materyalleri yönetebilme TADB.2. Dinledikleri/izledikleri şiir, hikâye, tekerleme, video, tiyatro, animasyon gibi materyalleri ile ilgili yeni anlamlar oluşturabilme TADB. 3. Dinledikleri/izledikleri şiir, hikâye, tekerleme, video, tiyatro, animasyon gibi materyalleri çözümleyebilme TADB. 4. Dinledikleri/izledikleri şiir, hikâye, tekerleme, video, tiyatro, animasyon gibi materyaller ve dinleme/izleme ortamına ilişkin görüşlerini yansıtabilme Ayrıca “Sosyal Alanı Öğrenme Çıktıları ve Açıklamaları” kısmında da 1 öğrenme çıktısı bulunmaktadır. SAB.8.Yakın çevresinde oluşan gruplarla sosyal temas oluşturabilme Grup içi iletişimi artırmaya yönelik etkinliklere katılır.

Tablo 4 incelendiğinde dinlediğini anlama becerisi açısından 2024 TYMMOÖEP’nda çıktı sayısının ciddi oranda artırıldığı görülmektedir. Ayrıca 2024 programında dinleme/izleme, Türkçe alan becerilerinin içerisinde dört temel dil becerisinden birisi olarak ele alınmıştır.

Yukarıda yer alan bulguların dışında 2013 OÖEP ve 2024 TYMMOÖEP’nda erken okuryazarlık becerilerine farklı başlıklar altında da değinilmiştir. Örneğin 2013 OÖEP “Etkinlik Çeşitleri ve Açıklamaları” başlığının “Türkçe Etkinliği” kısmında erken okuryazarlık becerisinin öneminden, gelecekteki okuma, yazma ve daha genel anlamda okul başarısı üzerindeki etkisinden ve okul öncesi dönemde desteklenmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Ayrıca yine “Türkçe Etkinliği” ve “Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinliği” kısımlarında sesbilgisel farkındalık, yazı farkındalığı, sözcük bilgisi ve dinlediğini anlama becerilerine değinilmiş ve bu becerilerin geliştirilmesi için bir takım önerilerde bulunulmuştur (MEB, 2013). 2024 TYMMOÖEP’da ise erken okuryazarlık bir öğrenme merkezi olarak önerilmiştir. Bu merkezde erken okuyazarlık becerilerine, bu becerileri geliştirmenin önemine, merkezde ne tür çalışmalar yapılabileceğine ve merkezde yer alabilecek materyallere değinilmiştir (MEB, 2024).

2024 TYMMOÖEP’da, “Okul İçi Öğrenme Ortamları-Öğrenme Merkezleri” başlığı altında okul öncesi eğitim kurumlarında bulunması önerilen öğrenme merkezlerine yer verilmiştir. Bu başlık altında çocukların erken okuryazarlık becerilerinin gelişimini desteklemek amacı ile her merkeze kağıt, kalem, dergi etiket gibi materyellerin konması gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2024). Yine benzer şekilde önerilen merkezlerden birisi olan “Kitap Merkezi”nin dil, iletişim ve erken okuryazarlık becerilerini desteklemeyi amaçladığı vurgulanmıştır (MEB, 2024). Böylece erken okuryazarlık merkezi ve kitap merkezinde erken okuryazarlık becerilerine doğrudan vurgu yapılmış ayrıca her öğrenme merkezinde erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi için düzenleme yapılması gerektiği belirtilmiştir.

2024 TYMMOÖEP’nda yedi alan becerisine yer verilmiştir. Bunlar Türkçe, fen, matematik, sosyal, sanat, müzik, hareket ve sağlıktır. Bunların içerisinde ise Türkçe dinleme/izleme, konuşma, okuma ve erken okuryazarlık şeklinde dört alt başlığa ayrılmıştır. Yani erken okuryazarlık ayrı bir başlık olarak ele alınmıştır. Ayrıca bu kısımda erken okuryazarlık becerisi ile ilgili kapsamlı bir şekilde açıklamalara yer verilmiştir. Yine 2024 programının Okul Öncesi Eğitim Programı’nın Temel İlkeleri ve Açıklamaları başlığının 2. Maddesi “Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.” şeklindedir. Bu maddenin açıklama kısmında ise erken okuryazarlık becerilerinin gelişimine vurgu yapılmıştır (MEB, 2024). 2013 OÖEP’nda ise 36-72 Aylık Çocukların Dil Gelişim Özellikleri kısmında erken okuryazarlık becerilerine değinilmiştir (MEB, 2013).

Yukarıda yer alan bulgular ortak bir şekilde değerlendirildiğinde 2024 TYMMOÖEP’nda çıktı sayısının arttığı, erken okuryazarlığın hem öğrenme merkezi olarak önerildiği hem de Türkçe alan becerileri içerisinde dört alt başlıktan biri olduğu görülmektedir. Üstelik hem öğrenme merkezi kısmında hem de Türkçe alan becerileri kısmında erken okuryazarlık ile ilgili daha geniş açıklamalara yer verilmiştir. Bu nedenle 2024 TYMMOÖEP’nda erken okuryazarlık becerilerinin tüm bileşenleri ile daha kapsamlı bir şekilde ele alındığı söylenebilir. Dolayısıyla 2024 programının ilerleyen yıllarda çocukların okuma ve yazma öğrenmek için ihtiyaç duyduğu ön koşul bilgi ve becerilerini olumlu anlamda etkileyeceği ve hazırbulunuşluk düzeylerini artıracığı düşünülmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı (OÖEP) ve 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı’nın (TYMMOÖEP) erken okuryazarlık becerileri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Bu doğrultuda alan yazında genel kabul görmüş olan erken okuryazarlık becerileri doğrultusunda iki program incelenmiştir. Araştırma sonucunda sesbilgisel farkındalık, yazı farkındalığı, sözcük bilgisi ve dinlediğini anlama becerisi bakımından 2024 programında daha fazla sayıda kazanıma/çıktıya yer verildiği görülmektedir. Ayrıca harf bilgisi becerisi ile ilgili 2013 programında herhangi bir ifadeye rastlanmamıştır. Ancak 2024 programında harf bilgisine yönelik ifadelerin yer aldığı ve öğrenme merkezi altında bu becerinin desteklenmesine yönelik önerilerde bulunulduğu görülmektedir. Taş ve arkadaşları (2024) tarafından yapılan bir çalışmada değer, beceri vb. genişletilmesi nedeniyle 2024 programının daha ayrıntılı ve kapsamlı bir şekilde hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Taş ve arkadaşlarının (2024) araştırmasında kazanım/çıktı sayısı açısından 2024 programının 2013 programından daha geniş ve çeşitli bir yapı sunduğu

bulgusuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın bulguları çalışmamızın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Yapılan farklı araştırmalarda da 2024 programının daha kapsamlı olduğuna ilişkin bulgulara rastlanmaktadır (Kuzu ve Daşık, 2024). Ayrıca Kandır ve Yazıcı (2016) tarafından yapılan bir çalışmada 2013 programında yer alan kazanımların okuma becerilerini desteklediği ancak yazma temel alanına ilişkin kazanımların yetersiz olduğu belirtilmiştir. 2024 programında yazı farkındalığı ile ilgili çıktı sayısının artmış olması ve erken okuryazarlığın Türkçe alan becerileri içerisinde ayrı ele alınarak yazı farkındalığına vurgu yapılmış olması bu konuda bir gelişmenin olduğunu göstermektedir.

Araştırmamız sonucunda ulaşılan bir diğer bulgu ise 2024 programında dinleme/izleme ve erken okuryazarlık becerisinin Türkçe alan becerileri altında başlık olarak ele alınması ve bu iki beceriye dönük içeriğin ciddi oranda artmasıdır. 2024 programında yedi alan becerisine yer verilmiştir. Bunlar Türkçe, matematik, müzik, sosyal, fen, sanat, hareket ve sağlıktır. Bunların içerisinde ise Türkçe, dinleme/izleme, konuşma, okuma ve erken okuryazarlık şeklinde dört alt başlığa ayrılmıştır. Yani dinleme/izleme ve erken okuryazarlık ayrı birer başlık olarak ele alınmıştır. Ayrıca bu kısımda erken okuryazarlık becerisi ile ilgili kapsamlı bir şekilde açıklamalara yer verilmiştir. Dinleme/izleme kısmında da benzer şekilde çıktı sayısı artırılmış (4 öğrenme çıktısı/15 alt öğrenme çıktısı) ve programda bu konuda açıklamalara yer verilmiştir (MEB, 2024). Bu konuda Bostan ve Yılmaz Bolat (2024) tarafından yapılan çalışmada da Türkçe alan becerilerinin dinleme/izleme, konuşma, okuma ve erken okuryazarlık şeklinde dört temel dil becerisine göre gruplandığı ifade edilmiştir. Bu çalışmada dinleme/izleme becerisinde dört öğrenme çıktısı bulunduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır. Yine erken okuryazarlığın Türkçe alan becerileri içerisinde yer aldığı, bu beceri ile ilgili detaylı bilgilerin verildiği Bostan ve Yılmaz Bolat'ın (2024) araştırmasında da vurgulanmıştır.

Araştırmamızda erken okuryazarlığın 2013 programından farklı bir şekilde 2024 programında öğrenme merkezi olarak yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Erken okuryazarlık merkezinin açıklama kısmında ise erken okuryazarlık becerilerine, bu becerileri geliştirmenin önemine, merkezde ne tür çalışmalar yapılabileceğine ve merkezde yer alabilecek materyallere değinilmiştir. Bekiroğlu ve Ütkür Güllühan (2024) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da 2013 programından farklı olarak 2024 programına erken okuryazarlık, açık hava ve matematik öğrenme merkezlerinin eklendiği bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Kuzu ve Daşık (2024) tarafından yapılan bir çalışmada da öğrenme merkezlerine yenilerinin eklendiği ve merkezlerin daha ayrıntılı olarak ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ayrıca erken okuryazarlık da dahil olmak üzere dokuz öğrenme merkezinin isimleri sayılmıştır. 2024 programında daha kapsamlı bir yapının sunulduğu ve erken okuryazarlık merkezinin ek ortamlardan birisi olduğu farklı çalışmalarda da vurgulanmıştır (Taş vd., 2024).

Araştırmamız sonucunda 2024 programında 2013 programına kıyasla erken okuryazarlık becerisine ilişkin çıktı sayısının arttığı, erken okuryazarlığın Türkçe dil becerileri içerisinde ayrı bir başlık olarak ele alındığı görülmüştür. Ayrıca erken okuryazarlık bir öğrenme merkezi olarak önerilmiştir. 2024 programında erken okuryazarlık becerileri daha kapsamlı ve ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Araştırmamızın sonuçları doğrultusunda okul öncesi dönem çocuklarının erken okuryazarlık becerilerinin okuma ve yazma becerisine etkileri konusunda boylamsal çalışmalar yapılması önerilebilir. Özellikle gelişmiş ülkelerin programları ile 2024 TYMMOÖEP, erken okuryazarlık becerileri açısından karşılaştırmalı bir şekilde incelenebilir. Böylece diğer programlara göre güçlü ve geliştirilmesi gereken yönler daha net bir şekilde ortaya konabilir. 2024 programında dinleme/izleme becerisi ile ilgili çıktı sayısı artmıştır. Bu artışın çocukların anlama becerisi üzerindeki etkisinin araştırılması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü anlama becerisi diğer birçok akademik beceride ve günlük hayatta büyük öneme sahiptir. Bunun yanında 2024 TYMMOÖEP ile 2024 TYMM İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dil becerileri açısından geçişine dönük çalışmalar yapılabilir. Son olarak programın etkililiğini artırmak ve erken okuryazarlık becerileri konusunda okul öncesi öğretmenlerinin/öğretmen adaylarının bilgi, beceri ve farkındalıklarını artırmak için eğitimler verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle araştırmada her iki program sadece erken okuryazarlık bağlamında incelenmiştir. Bu durum programları bütüncül bir şekilde incelemeyi engellemektedir. Yine doküman incelemesi yapıldığı için 2024 programı ile ilgili

paydaşların görüş ve deneyimleri alınmamıştır. Bu nokta da programla ilgili okul öncesi öğretmeni, yönetici, öğretmen adayı vb. görüşlerinin alındığı çalışmalar yapılabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmaya yazarların katkı oranları eşittir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada çıkar çatışmasına neden olabilecek herhangi bir durum söz konusu değildir.

Kaynaklar

- Akcanca, N. ve Sömen, T. (2020). Erken okuryazarlık eğitiminde teknolojinin rolü. Y. H. Erbaş ve R. F. Armaz, (Eds.), *Erken okuryazarlık becerilerinin gelişiminde teknoloji kullanımı* içinde (s. 1-17). Pegem Akademi.
- Akçay, A. (2016). Okul öncesi eğitimi almanın öğrencilerin dil becerilerinin gelişimine etkisi. *Turkish Studies*, 11(3), 15-28. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9333>
- Akoğlu, G. ve Kızılöz, Ç. (2019). Okul öncesi dönem Türk çocuklarda yazı farkındalığı becerileri ve ev okuryazarlık ortamı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 90-105. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2018040772>
- Al Otabia, S., Kosanovich, M. L. and Torgesen, J. K. (2014). Assessment and instruction for phonemic awareness and word recognition skills. A. G. Kamhi and H. V. Catts, (Eds.), In *Language and reading disabilities* (pp.116-149). Pearson.
- Alatlı, R. (2021). Dinlediğini anlama. T. Kargın, D. Altun ve İ. B. Güldenoğlu (Eds.), *Değerlendirmeden uygulamaya tüm yönleriyle erken okuryazarlık* içinde (s. 61-79). Pegem Akademi.
- Altamimi, D. H. (2024). Phonological awareness and reading ability: Exploring the connection between phonological skills and reading proficiency. *Theory & Practice in Language Studies*, 14(9), 2929-2939. <https://doi.org/10.17507/tpls.1409.28>
- Arıcı, M. ve Tüfekci Akcan, A. (2019). Okul öncesi dönemde anne-çocuk birlikte hikâye kitabı okuma davranışlarının incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 33(1), 100-120. <https://doi.org/10.33308/26674874.201933195>
- Bayraktar, V. (2018). Investigating print awareness skills of preschool children in terms of child and parent variances. *Education and Science*, 43(196), 49-65. <https://doi.org/10.15390/EB.2018.7679>
- Bekiroğlu, D. ve Ütkür Güllühan, N. (2024). 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı: Karşılaştırmalı bir analiz [Tam Metin]. 1. International Avrasya Scientific Research and Innovation Congress, Azerbeycan, İksad Publishing House, s.577-590. https://www.isarconference.org/_files/ugd/6dc816_e7546672af1b436eb59d089962c343fd.pdf adresinden erişilmiştir.
- Bostan, B. P. ve Yılmaz Bolat, E. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı Türkçe alan becerilerinin incelenmesi [Tam Metin]. 8. Uluslararası Eğitim ve Değerler Sempozyumu, KKTC, Korint Yayıncılık, s.75-82. <https://isoeva.com/Defaultx.aspx?ID=20> adresinden erişilmiştir.

- Creswell, J.W. (2009). *Research design qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Dereobalı, N. ve Özcan, M. (2018). Erken çocukluk döneminde yapılandırılmamış materyallerle hikaye oluşturma'nın önemi. *Dil Dergisi*, 169(1), 51-66. https://doi.org/10.1501/Dilder_0000000247
- Dickinson, D. K. and McCabe, A. (2001). Bringing it all together: The multiple origins, skills and environmental supports of early literacy. *Learning Disabilities Research and Practice*, 16(4), 186-202. <https://doi.org/10.1111/0938-8982.00019>
- Direk, İ. N. ve Batmaz, O. (2024). Okul öncesi eğitim programlarına bir bakış: 2013 ve 2024 programlarının karşılaştırılması. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, 866-880. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1442767>
- Ekici, K. B. K., İmir, H. M. ve Temel, Z. F. (2020). İlkokul algısı yazı farkındalığı becerilerine göre değişmekte midir? *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 753-776. <https://doi.org/10.16916/aded.705103>
- Elliott, E.M. and Olliff, C.B. (2008). Developmentally appropriate emergent literacy activities for young children: Adapting the early literacy and learning model. *Early Childhood Education Journal*, 35, 551-556. <https://doi.org/10.1007/s10643-007-0232-1>
- Ertek Eroğlu, B. ve Eker, C. (2024). 2013 ve 2024 yılı okul öncesi eğitim programlarının karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(151), 391-403. <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.75799>
- Geva, E. (2006). Learning to read in a second language: Research, implications and recommendations for services. *Encyclopedia on Early Childhood Development*, 1-12. Retrieved from <http://www.child-encyclopedia.com/documents/GevaANGxp.pdf>
- Gökkuş, İ. ve Akyol, H. (2020). Sesbilgisel farkındalık öğretiminin erken okuryazarlık becerilerinin gelişimine etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 368-385. <https://doi.org/10.16916/aded.686465>
- Grøver, V. (2017). Fostering vocabulary in early childhood education. N. Kucirkova, C. E. Snow, V. Grøver and C. McBride (Eds.), In *The Routledge international handbook of early literacy education: A contemporary guide to literacy teaching and interventions in a global context* (pp.284-295). Routledge Taylor & Francis.
- Halle, T., Hair, E., Wandner, L., McNamara, M. and Chien, N. (2012). Predictors and outcomes of early versus later English language proficiency among English language learners. *Early Childhood Research Quarterly*, 27(1), 1-20. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2011.07.004>
- Israel, S. E. (2008). *Early reading first and beyond: A guide to building early literacy skills*. Corwin Press.
- Jones, C. D., Clark, S. K. and Reutzel, D. R. (2012). Enhancing alphabet knowledge instruction: Research implications and practical strategies for early childhood educators. *Early Childhood Education Journal*, 41(2), 81-89. <https://doi.org/10.1007/s10643-012-0534-9>
- Kandır, A. ve Yazıcı, E. (2016). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın okuma yazma becerilerinin gelişimi yönünden değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3), 451-488.

- Kara Ertürk, H. G. (2019). Okul öncesi dönemde çocuğa evde sunulan desteğin okuma yazmaya hazırlık ve matematik becerileri bağlamında incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(27), 87-105. <https://doi.org/10.35675/befdergi.422261>
- Karakelle, S. (2004). Fonolojik farkındalık ve harf bilgisinin ilk okuma becerisi üzerindeki etkisi. *İstanbul Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 24, 45-56. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/99942> adresinden erişilmiştir.
- Karaman, G. ve Güngör Aytar, A. (2016). Erken okuryazarlık becerilerini değerlendirme aracının (EOBDA) geliştirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 516-541. <https://doi.org/10.17860/efd.02080>
- Kargın, T., Ergül, C., Büyüköztürk, Ş. ve Güldenoğlu, B. (2015). Anasınıfı çocuklarına yönelik erken okuryazarlık testi (EROT) geliştirme çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 16(03), 237-270. <https://doi.org/10.21565/auebfoed.12068>
- Kargın, T., Güldenoğlu, B. ve Ergül, C. (2017). Dinlediğini anlama becerisinin okuduğunu anlama üzerindeki yordayıcılığının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(6), 2369-2384.
- Karoğlu, H. (2024). Okul öncesi öğretmenlerinin yazı farkındalığı becerilerine ilişkin görüş ve uygulamaları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 61, 2478-2501. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1475840>
- Kelman, M. E. (2007). An investigation of preschool children's primary literacy skills. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, 68(5-B), 3004. Retrieved from <https://psycnet.apa.org/record/2007-99220-368>
- Kısaoğlu, Ş. Y. ve Çetin, A. (2023). 5-6 yaşındaki çocukların öz düzenleme ile erken okuryazarlık becerileri arasındaki ilişki. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11(2), 328-345. <https://doi.org/10.16916/aded.1169305>
- Kilag, O. K. T., Macapobre, K. A., Balicoco, J. R. M., Alfar, J. D., Peras, C. C. and Tapayan, A. A. (2023). Emergent literacy: A reading support program for preschoolers' successful phonological awareness in the home context. *Science and Education*, 4(2), 896-906. Retrieved from <https://openscience.uz/index.php/sciedu/article/view/5130>
- Kirby, J. R., Parrila, R. K. and Pfeiffer, S. L. (2003). Naming speed and phonological awareness as predictors of reading development. *Journal of Educational Psychology*, 95(3), 453-464. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.95.3.453>
- Kuzu, İ.Y. ve Daşık, M.K. (2024). 2013-2024 okul öncesi eğitim programlarının karşılaştırılması ve maarif modele bir bakış. K. Dilek Tankız (Ed.). *Eğitim programları ve öğretim alanında uluslararası araştırmalar II* içinde (s.1-32). Eğitim Yayınevi.
- Lundberg, I., Larsman, P. and Strid, A. (2012). Development of phonological awareness during the preschool year: The influence of gender and socio-economic status. *Reading and Writing*, 25, 305-320. <https://doi.org/10.1007/s11145-010-9269-4>
- Machado, J. M. (2010). *Early childhood experiences in language arts: Early literacy*. Cengage learning.
- McGinty, A. S., Sofka, A., Sutton, M. and Justice, L. (2006). Fostering print awareness through interactive shared reading. A. van Kleeck (Ed.), In *Sharing books and stories to promote language and literacy* (pp. 73-119). Plural Publishing.

- Millî Eğitim Bakanlığı. (2013). *Okul Öncesi Eğitimi Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı: Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Okul Öncesi Eğitim Programı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli*. Milli Eğitim Bakanlığı: Ankara.
- National Research Council. (1998). *Preventing reading difficulties in young children*. National Academy Press.
- Neuman, S. B. (2014). Explaining and understanding early literacy. *Investigaciones Sobre Lectura*, (2), 7-14. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/b0cf/713f4acc9c6acac68cd26e5f297ffcbb1b25.pdf>
- Özen Altıncaynak, Ş. (2019). Okul öncesi dönemde erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 37-49. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/662974> adresinden erişilmiştir.
- Papadopoulos, I. and Bourogianni, M. E. (2024). Delving into word and print awareness in 4-year-old children. *British Journal of Education*, 12(3), 41-54. <https://doi.org/10.37745/bje.2013/vol12n34154>
- Parpucu, N. ve Dinç, B. (2021). *Okul öncesi eğitimde bir erken okuryazarlık becerisi: Fonolojik farkındalık*. Anı.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research&evaluation methods*. Sage publications.
- Phillips, B. M., Clancy-Menchetti, J. and Lonigan, C. J. (2008). Successful phonological awareness instruction with preschool children: Lessons from the classroom. *Topics in Early Childhood Special Education*, 28(1), 3-17. <https://doi.org/10.1177/0271121407313813>
- Rabiner, D. L., Godwin, J. and Dodge, K. A. (2016). Predicting academic achievement and attainment: The contribution of early academic skills, attention difficulties, and social competence. *School Psychology Review*, 45(2), 250–267. <https://doi.org/10.17105/SPR45-2.250-267>
- Roskos, K. A., Christie, J. F. and Richgels. D. J. (2003). The essentials of early literacy instruction. *Young Children*, 52-60. Retrieved from <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=e82c4d35f9d074ad2dd6bd90897ec582dcda95d9>
- Roskos, K., Ergul, C., Bryan, T., Burstein, K., Christie, J. and Han, M. (2008). Who's learning what words and how fast: Preschoolers' vocabulary growth in an early literacy program. *Journal of Research in Childhood Education*, 22(3), 275-290. <https://doi.org/10.1080/02568540809594627>
- Serdaroğlu, H. U. ve Bekir, H. (2024). Okul öncesi eğitim programında güncellemeler. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 1-29. <http://dx.doi.org/10.20493/birtop.1489551>
- Sigmundsson, H., Haga, M., Ofteland, G. S. and Solstad, T. (2020). Breaking the reading code: Letter knowledge when children break the reading code the first year in school. *New Ideas in Psychology*, 57, 100756. <https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2019.100756>
- Slominski, L. (2004). Individual child variability upon entrance into preschool. *University of Michigan Undergraduate Research Forum*, 1, 26-30. Retrieved from https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/96983/UMURF-Issue01_2004-LSlominski.pdf?sequence=1

- Snow, C. E. (2017). Early literacy development and instruction an overview. N. Kucirkova, C. E. Snow, V. Grøver and C. McBride (Eds.), In *The Routledge international handbook of early literacy education: A contemporary guide to literacy teaching and interventions in a global context* (pp.5-13). Routledge Taylor & Francis.
- Sparks, R. L., Patton, J. and Murdoch, A. (2014). Early reading success and its relationship to reading achievement and reading volume: Replication of '10 years later'. *Reading and Writing*, 27(1), 189–211. <https://doi.org/10.1007/s11145-013-9439-2>
- Stahl, S. A., Duffy-Hester, A. M. and Stahl, K. A. D. (1998). Everything you wanted to know about phonics (but were afraid to ask). *Reading Research Quarterly*, 33(3), 338-355. <https://doi.org/10.1598/RRQ.33.3.5>
- Stanley, C. T., Petscher, Y. and Catts, H. (2017). A longitudinal investigation of direct and indirect links between reading skills in kindergarten and reading comprehension in tenth grade. *Reading and Writing*, 31(1), 133-153. <https://doi.org/10.1007/s11145-017-9777-6>
- Strickland, D. S. and Shanahan, T. (2004). Laying the groundwork for literacy. *Educational Leadership*, 61(6), 74-77.
- Suggate, S., Schaughency, E., McAnally, H. and Reese, E. (2018). From infancy to adolescence: The longitudinal links between vocabulary, early literacy skills, oral narrative, and reading comprehension. *Cognitive Development*, 47, 82-95. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2018.04.005>
- Taş, Ş., Şentürk, Ş. ve Şiraz, F. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) Okul Öncesi Eğitim Programının, program öğeleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi*, 3(2), 85-99.
- Temel, Z.F., Efe, M. ve Altan, R. Y. (2024). Okul öncesi dönemde görsel algı ve yazı farkındalığı becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 25(1), 50-64. <https://doi.org/10.12984/egeefd.1377719>
- Tunçeli, H. İ. ve Zembat, R. (2017). The importance and assessment of early childhood development. *Eğitim, Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-12. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/339966> adresinden erişilmiştir.
- Tunmer, W. E. and Rohl, M. (1991). Phonological awareness and reading acquisition. D. J. Sawyer, B. J. Fox (Eds.), In *Phonological awareness in reading the evolution of current perspectives* (pp. 1-30). Springer-Verlag.
- Turan, F. ve Akoğlu, G. (2011). Okul öncesi dönemde sesbilgisel farkındalık eğitimi. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 64-75. <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/315/285> adresinden erişilmiştir.
- Türkan, B. (2024). *Anne-çocuk iletişimi ile erken okuryazarlık becerilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uyanık, Ö. ve Kandır, A. (2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(2), 118-134. <https://keg.aku.edu.tr/arsiv/c3s2/c3s2m9.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Vukelich, C., Christie, J. F. and Enz, B. J. (2014). *Helping young children learn language and literacy*. Pearson.

- Wang, Y. (2017). The role of early childhood Education in promoting early literacy. N. Kucirkova, C. E. Snow, V. Grøver and C. McBride (Eds.), In *The Routledge international handbook of early literacy education: A contemporary guide to literacy teaching and interventions in a global context* (pp.14-25). Routledge Taylor & Francis.
- Whitehurst, G. J. and Lonigan, C. J. (1998). Child development and emergent literacy. *Child Development*, 69(3), 848–872. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1998.tb06247.x>
- Yangın, B. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki altı yaş çocuklarının yazmayı öğrenmeye hazır bulunuşluk durumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 294-305. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87625> adresinden erişilmiştir.
- Yangın, B. (2009). Hazırbulunuşluk ile okuma ve yazma başarımları arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(36), 316-326. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87513> adresinden erişilmiştir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yıldırım, B., Karadeniz, A. N. ve Çiftçi, H. A. (2024). MEB 2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programlarının fiziksel gelişim ve sağlık kazanımları açısından karşılaştırılması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 42-53. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3980525> adresinden erişilmiştir.
- Yüksel, A. B., Çiftçi, N. ve Çiftçi, H. A. (2024). MEB 2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programlarının sosyal duygusal gelişim kazanımları açısından karşılaştırılması. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 38-51. <https://doi.org/10.59062/ijpes.1519216>
- Zembat, R., Tunçeli, H. İ. ve Akşim Yavuz, E. (2021). *Erken çocuklukta eğitim programları ve uygulamalar*. Anı Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

The early childhood period is one of the most critical and rapid stages of physical, emotional and cognitive development (Israel, 2008, Wang, 2017). Early childhood is also a critical period in terms of early literacy development (Israel, 2008), since reading and writing skills, which are two important skills that children will learn in the future and that will affect their lives in every sense, begin to develop from an early age in line with the experiences that they gain. During preschool, however, this process is supported by literacy preparation activities (Akcanca and Sömen, 2020). The early literacy skills that children need to develop cover multiple areas that they need to learn in interaction (Gökkuş and Akyol, 2020; Neuman, 2014). Although there are different classifications of early literacy skills in the literature, the most common one includes phonological awareness, print awareness, letter knowledge, vocabulary knowledge, and listening comprehension skills (Dickinson and McCabe, 2001; Elliot and Olliff, 2008; Strickland and Shanahan, 2004; Whitehurst and Lonigan, 1998). Early literacy encompasses the basic skills and competencies that children acquire before they begin the reading and writing process. These skills form the cornerstones of success in reading and writing (Kısaoğlu and Çetin, 2023; Kilag et al., 2023). Accordingly, our study aims to comparatively examine the 2013 Preschool Curriculum (PSC) and the 2024 Century of Türkiye Education Model Preschool Curriculum (CTEMPSC) in terms of early literacy skills.

Method

This study aims to comparatively examine the 2013 PSC and 2024 CTEMPSC in terms of early literacy skills. In this context, since documents directly related to the curricula were examined in the study, document analysis, which is one of the qualitative research methods, was used. The data sources of the study are the 2013 Preschool Curriculum and the 2024 Century of Türkiye Education Model Preschool Curriculum. The curricula were accessed from the Ministry of National Education's website and their originality was checked. The descriptive analysis technique was used to analyse the data obtained as a result of the study (Yıldırım and Şimşek, 2016).

Findings

The research results reveal that in terms of phonological awareness, the number of learning gains/outcomes is greater in the 2024 CTEMPSC. In addition, phonological awareness is addressed more comprehensively together with its substages in the 2024 curriculum. The term “learning outcome/sub-learning outcome” is used in the 2024 curriculum, while the term “learning gain” was used in the 2013 curriculum. Similarly, there are more learning outcomes related to the print awareness skill in the 2024 CTEMPSC. Moreover, it can be seen that several different components of this skill are emphasised.

It was observed that the number of learning outcomes related to vocabulary knowledge is greater in the 2024 CTEMPSC. In addition, no statement regarding the letter knowledge skill was found in the 2013 PSC. On the other hand, it can be seen that the 2024 curriculum includes statements related to letter knowledge and that recommendations aimed at supporting this skill are made under the “learning centre” heading. In terms of listening comprehension skill, it can be seen that the number of learning outcomes has significantly increased in the 2024 CTEMPSC. Furthermore, in the 2024 curriculum, listening/watching is addressed as one of the four basic language skills among the Turkish domain-specific skills.

In the 2024 CTEMPSC, the learning centres recommended to be located in preschool education institutions are included under the heading of “In-School Learning Environments-Learning Centres”. Under this heading, the statement “Every centre should be equipped with writing materials such as pencils, paper, labels, and magazines for the development of children's early literacy skills” is

included (MEB, 2024, p.124). Similarly, in the “Book Centre” section, which is one of the recommended centres, the statement “This is a learning centre that aims to provide children with experience with printed and visual materials, and to support early literacy, language, and communication skills by developing a positive attitude towards books and reading” is included (MEB, 2024, p.125). In this way, early literacy skills are directly emphasised in the early literacy centre and book centre, and in each learning centre, it is stated that arrangements should be made for the development of early literacy skills.

When the above findings are evaluated together, it can be seen that in the 2024 CTEMPSC, the number of learning outcomes has increased, and that early literacy is recommended as a learning centre and is also included as one of the four subheadings among Turkish domain-specific skills. Furthermore, broader explanations about early literacy are included in both the learning centre section and the Turkish domain-specific skills section. Therefore, it can be said that in the 2024 CTEMPSC, early literacy skills are addressed more comprehensively together with all their components. Thus, it is thought that the 2024 curriculum will positively affect the prerequisite knowledge and skills that children need and increase their readiness levels for learning reading and writing in later years.

Conclusion, Discussion and Recommendations

The results of the study reveal that the 2024 curriculum includes more learning gains/learning outcomes related to phonological awareness, print awareness, vocabulary knowledge and listening comprehension skills. Moreover, no statement was found in the 2013 curriculum regarding letter knowledge skills, whereas in the 2024 curriculum, it can be seen that there are statements regarding letter knowledge and that recommendations intended to support this skill are made under the learning centre heading. In a study conducted by Taş et al. (2024), it was concluded that the 2024 curriculum has been prepared in a more detailed and comprehensive way due to the greater coverage of values, skills, etc. In the same study, it was found that the 2024 curriculum offers a broader and more diverse structure than the 2013 curriculum in terms of the number of learning gains/outcomes. The findings of that study are similar to the findings of our study. In other studies, too, there are findings that the 2024 curriculum is more comprehensive (Kuzu and Daşık, 2024). In addition, in a study conducted by Kandır and Yazıcı (2016), it was stated that the learning gains in the 2013 curriculum support reading skills, but that the learning gains for the fundamental field of writing are insufficient. The fact that in the 2024 curriculum, the number of learning outcomes related to print awareness has increased and that print awareness is emphasised by considering early literacy separately among the Turkish domain-specific skills shows that there has been a development in this regard.

In line with the findings of our study, it can be recommended to conduct longitudinal studies on the effects of early literacy skills on reading and writing skills in preschool children. Furthermore, studies can be conducted on the transition from the 2024 CTEMPSC to the 2024 Century of Türkiye Education Model Primary School Turkish Curriculum in terms of language skills. Finally, in order to increase the effectiveness of the curriculum, it is considered that training should be provided to increase preschool teachers’ knowledge, skills and awareness regarding early literacy skills.